

Slutredovisning av projekt Biosfärområde Österlen – Nu går vi vidare!

Genomfört av

Museum & Arkiv på Kivik (projektägare)

**I lokal samverkan med:
Österlens Naturskyddsförening
Studieförbundet Vuxenskolan
Kiviks Byalag
Kiviks Turism
Kivik Tång
Lions Simrishamn**

Abstract.

Kiviks Museum, Österlens Naturskyddsförening, Studieförbundet Vuxenskolan, Kiviks Byalag, Kiviks Turism, Kivik Tång och Lions Simrishamn har under 2023 samarbetat kring projekt *Biosfärområde Österlen – Nu går vi vidare!*

Syftet har varit att fortsätta undersöka förutsättningarna för ett kompletterande biosfärområde för södra delen av Hanöbukten, genom att genomföra publika studiebesök på anläggningar som har pågående goda exempel på lokalt hållbarhetsarbete som kan intressera en bred publik, att skapa en vision för hur vi tänker att ett biosfärområde för Österlen kan gestaltas och att i samverkan med lant- och skogsbruksföretagare och servicenäringar inleda dialoger med Simrishamns och Tomelilla kommuner.

I projektet har vi under 2023 haft ett offentligt uppstartsmöte i februari, genomfört åtta publika studiebesök på hållbarhetsanläggningar i Simrishamns och Tomelilla kommuner, tillsammans arbetat fram och tryckt en gemensam vision kring vårt testbäddsområde, haft åtskilliga publika arbetsmöten i avsikt att diskutera, informera och utforma program och Vision, involvera politiker och tjänstemän i Simrishamns och Tomelilla kommuner och slutligen i november bildat den *Ideella föreningen för ett biosfärområde för Österlen!*

Inom projektets ram har vi strävat efter ett folkbildande och samhällsnyttigt perspektiv, där lärandeprocesser från och samverkan med befintliga biosfär- och testbäddsområden ska kunna fortsätta utvecklas, även internationellt, t.ex. med Danmark.

Projektet visar att ett biosfärområde på Österlen tydligt kan kopplas till hållbarhetsfrågor, tillväxt, innovation och folkbildning!

Biosfärområden syftar som metod rent allmänt till att ge ökad ekonomisk, ekologisk, kulturell och social hållbarhet, att människor, djur och natur ska leva i symbios och att naturtillgångar ska brukas på hållbara sätt för framtiden. Biosfärområdesidén utgår därför från att alla satsningar och omställningar måste innehålla hållbara tillväxtmål.

Biosfäridén som sådan rymmer en stor del folkbildning, men även en utveckling av bevarandemål och näringslivets hållbara utveckling, där syftet är att engagera och öka kunskaperna kring levande stad och landsbygd och hållbar tillväxt. Kunskapsöverföring från andra biosfärområden och testbäddar kan bidra till en levande landsbygd även på Österlen. Samverkan och lärande dialoger är en kärnpunkt för ett välfungerande biosfärområde.

I projektet har vi med detta syfte haft åtta publika studiebesök vid fyra olika tillfällen, som har bidragit till kunskaps- och konceptutvecklingen kring ett biosfärområde för Österlen:

- Kristianstads Vattenrike. Vi fick ta del av Vattenrikets resa som Sveriges nu äldsta biosfärområde och möjlighet att ställa specifika frågor och få tips, råd och hjälp i vårt eget arbete. Studiebesöket var värdefullt, inte minst för vårt visions- och stadgearbete för föreningen som kunde bildas i november.
- ICA Kivik. Studiebesök hos en lokal ICA-handlare inom vårt testbäddsområde i syfte att diskutera möjligheter att styra hållbara inköp/konsumtion genom lokala nätverk och handel.
- Kivik Tång. Information om hur föreningen arbetar med kunskapsspridning om marina kolonilotter inom tång för en hållbar framtid.
- Rörumsro, frukt, must och cider. Studiebesök på en lokal fruktodling, där vi talade om ekologiska produkter inom frukt, must- och cidertillverkning med hållbara lösningar för både konsumtion och turism.
- Levande landskap. Studiebesök i en gammal äppelodling i Ravlunda, där ett arbete pågår för att restaurera och ge nytt, hållbart liv åt kultursorter och biologisk mångfald.
- Skogsbruk. Studiebesök i ett aktivt skogsbruk i Rörum, och diskussion kring skogsbruk, ekologi och hållbarhet.
- Skånefrö. Studiebesök på Skånefrös biokolanläggning i Hammenhög och diskussion kring företagets hållbarhetsarbete i stort och hållbar odling, biokol och fjärrvärme.
- Activs Gård. Studiebesök på Activs Gård i Tomelilla som bedriver ekologisk produktion till Skånefrö, men också ekologisk uppfödning av kycklingar och köttdjur.

I projektet har vidare genomförts ett antal publika möten med syfte att diskutera och ta fram en gemensam Vision som kunde tryckas innan sommaren. Syftet med Visionen var att tydliggöra för både oss själva och för allmänheten vad arbetet för ett biosfärområde för Österlen ska leda fram till. I den tryckta Visionen nämns Sparbanken Syds Stiftelse som bidragsgivare. De publika mötena har också syftat till att arbeta fram stadgar för att kunna bilda en biosfärförening och att identifiera viktiga "stakeholders" som vi vill ha med i arbetet. Framgångsrika möten har hållits med politiker från både Simrishamns kommuns samhällsplaneringsnämnd och med Tomelilla kommuns kultur- och fritidsnämnd.

- Ett avslutande rundabordssamtal hölls i november, där vi gemensamt utvärderade året, erfarenheterna och Visionen, och där vi gemensamt beslutade att bilda *Ideella föreningen för ett biosfärområde för Österlen!*

Våra publika aktiviteter har totalt lockat mer än 150 deltagare, rönt medial uppmärksamhet i lokala tidningar, och skapat fortsatt nyfikenhet för biosfär- och hållbarhetsfrågorna. Samverkan har stärkts och flera viktiga kontakter har slutits, vilket borgar för god spridning av erfarenheter och kunskapstillförel.

Biosfärområdesidén går bland annat ut på att lära mer om hur andra områden har arbetat med tillväxt regionalt, nationellt och internationellt. Om Biosfärområde Österlen ska bli en möjlighet måste idéerna vara nyskapande för att vara av intresse för de nationella koordinatorena, och hela projektet strävar efter innovativa idéer, lärande och samverkan. Biosfäridén kan innovativt belysa hur hela Österlen kan vara ett pilotområde för hållbar utveckling.

Projektfinansiering och fortsättning.

Projektet har under 2023 fortsatt att finansieras av Kiviks Museum, Österlens Naturskyddsförening och Sparbanken Syds Stiftelse för Tillväxt. Kostnader för föreläsares resor och arvoden, tryckning och marknadsföring har täckts av beviljade medel.

Projektets mål har uppnåtts, dels i form av att samtliga planerade publika studiebesök har genomförts, dels i form av att vi nått en intresserad publik med nya deltagare och intressenter, dels i form av den positiva nyfikenhet som har skapats och som har lett till att en nybildad biosfärförening kan fortsätta arbetet framöver. Vi gläds över att en egen förening kan fortsätta driva frågorna vidare, baserat på de erfarenheter vi dragit under nu flera års arbete, och där en dedikerad och engagerad styrelse har tagit över ansvaret. Vi har sett ett utökat samarbete under 2023, dels med de positiva studiebesöken på olika anläggningar, men också med de båda kommunerna som är aktuella inom biosfärområdet.

Vi utsåg ett testbäddsområde för biosfärfrågan för 2023, och inom området har vi arbetat med både studiebesök, men också med att involvera båda kommunerna och att utöka testbäddsområdet till hela Österlen, för att sprida kunskaper, nyfikenhet och delaktighet i projektet.

Inför 2024 planeras nya informationsmöten, studiebesök, föreläsningar och workshops. Och en första årsstämma för den nya föreningen. Interimsstyrelsen har haft ett första möte och arbetsgrupper har utsetts som ska planera för det kommande året.

Eftersom inte hela det beviljade anslaget har använts, önskar vi överföra överskottet från projektet som ett startkapital för den nya ideella föreningen.

2023-11-29, för projektstyrgruppen:

Dafvid Hermansson,
Museichef, Kiviks Museum

Thomas Hansson
Ordf. Österlens Naturskyddsförening